

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postboks 325
1502 MOSS

Deres ref: 2019/50753 Vår ref: 2020/53371-2 Arkivkode: 30 Dato: 25.05.2020

Tolkningsuttalelse – Retten foreldre med foreldreansvar har til opplysninger om eget barn som er på krisesenter, barnelova § 47

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet viser til fylkesmannens brev av 27. april 2020.

Henvendelsen gjelder hvilken rett foreldre med foreldreansvar har til å få opplysninger om hvordan det går med eget barn som forelder er kjent med oppholder seg på krisesenter sammen med den andre forelder.

Fylkesmannens vurdering av saken

Fylkesmannen viser til at barnelova § 47 første ledd, tredje setning gir forelder med forelderansvar rett til å få opplysninger om barnet fra blant annet «helse- og sosialvesen». Fylkesmannen ber direktoratet vurdere om krisesentre faller inn under begrepet helse- og sosialvesen, eventuelt om foreldreansvaret alene gir forelder krav på opplysninger om barnet.

Fylkesmannen viser videre til at foreldres rett til opplysninger etter barnelova § 47 første ledd, tredje setning ikke gjelder opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Etter krisesenterlova § 5 har ansatte ved krisesentre taushetsplikt etter forvaltningslovens regler. Taushetsplikten omfatter opplysninger som kan røpe at noen har vært i kontakt med krisetilbudet, jf. krisesenterlova § 5 annet ledd. Fylkesmannen ber direktoratet vurdere om taushetsplikten etter kriselova § 5 gjelder overfor foreldre med foreldreansvar.

Fylkesmannen viser også til at avslag på krav om opplysninger kan påklages til fylkesmannen, jf. barnelova § 47 andre ledd. Reglene i forvaltningsloven kapittel VI gjelder i tilfelle så langt de passer. Fylkesmannen opplyser om et tilfelle der krisesenteret nektet å behandle et krav om opplysninger. Krisesenteret viste til at det ikke er et forvaltningsorgan etter forvaltningsloven og at reglene om enkeltvedtak derfor ikke gjaldt for dem. Fylkesmannen ber direktoratet vurdere om klageretten i barnelova § 47 andre ledd gjelder alle krisesentre eller bare krisesentre som kommunen selv driver, og om et krisesenter må følge forvaltningslovens regler for enkeltvedtak når foreldres krav om opplysninger avslås.

Det rettslige grunnlaget

Etter barnelova § 30 første ledd har foreldre med foreldreansvar rett og plikt til å ta avgjørelser for barnet i personlige forhold, innenfor de grenser som følger av barneloven og andre lover. Foreldreansvaret kan derfor i seg selv gi foreldre rett til opplysninger om barnet.¹

Barnelova § 47 første ledd, første setning gir foreldre som har foreldreansvar en generell rett til opplysninger om eget barn når de ber om det.

¹ [Prop.161 L \(2015-2016\)](#). Merknadene til § 47.

Etter barnelova § 47 første ledd, tredje setning har foreldre *uten* foreldreansvar rett til opplysninger om barnet fra barnehage, skole, helse- og sosialvesen og politi. Private omfattes i den utstrekning de dekkes av en av disse betegnelsene.² Opplysningsretten gjelder ikke hvis opplysningene omfattes av regler om taushetsplikt overfor foreldrene. Forelderen skal også nektes opplysninger om barnet hvis det kan være til skade for barnet, jf. § 47 første ledd, siste setning.

Etter krisesenterlova § 5 første ledd har alle som utfører tjeneste eller arbeid med hjemmel i loven, taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Taushetsplikten omfatter alle opplysninger som kan røpe at noen har vært i kontakt med tilbudet, jf. kriselova § 5 andre ledd.

Taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 omfatter opplysninger om «noens personlige forhold». Taushetsplikten gjelder ikke overfor dem opplysningene direkte gjelder, eller andre i den utstrekning de som har krav på taushet samtykker, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1.

Avslag på krav om opplysninger etter barneloven § 47 første ledd, tredje setning kan påklages til fylkesmannen, jf. § 47 andre ledd, første setning. Foreldre med foreldreansvar har tilsvarende klagerett, jf. § 47 andre ledd, andre setning. Reglene i forvaltningsloven kapittel VI gjelder så langt de passer, også der avslaget er gitt av private, jf. § 47 andre ledd, tredje setning.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets vurdering

- Foreldre med foreldreansvar har som utgangspunkt krav på opplysninger om barnet, jf. barnelova §§ 30 og 47 første ledd, første setning.

Foreldre med foreldreansvar har som hovedregel krav på opplysninger om eget barn. Opplysningsretten omfatter opplysninger som er nødvendige for at forelderen skal kunne utøve foreldreansvaret til barnets beste. Retten til opplysninger fremgår direkte av barnelova § 47 første ledd, første setning, som slår fast at foreldre med forelderansvar har rett på opplysninger om barnet når de ber om det.

- Forelder med forelderansvar kan som utgangspunkt ikke nektes opplysninger om barnet med hjemmel i kriselova § 5.

Ansatte ved krisesentre har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 til 13 e, jf. kriselova § 5. Taushetsplikten gjelder ikke overfor den opplysningen direkte gjelder eller andre i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1 gjelder. Bestemmelsen innebærer at taushetsplikten etter kriselova § 5 som hovedregel ikke omfatter opplysninger om barnet som foreldre med foreldreansvar ber om å få.

Foreldre med foreldreansvar kan imidlertid nektes opplysninger om barnet ut fra en nødrettsbetraktning. Dette er presisert i forarbeidene til kriselova³, hvor det står:

«Ein far med foreldreansvar har som eit utgangspunkt rett til opplysningar *om barnet* i den perioden barnet er saman med mora på eit krisesenter. Dersom omsynet til sikkerheita for mor og barn eller omsyn knytte til helsa og tryggleiken til barnet tilseier at opplysningar om eit barn som oppheld seg på eit krisesenter ikkje bør givast den andre av foreldra, kan opplysningar nektast gitt ut frå dei allmenne retningslinjene knytte til nødretten.

- Krav om opplysninger fra krisesentre kan påklages etter barnelova § 47 andre ledd.

Forelder *uten* foreldreansvaret som får avslag på krav om opplysninger etter barnelova § 47 første ledd, tredje setning, kan påklage avslaget til fylkesmannen, jf. § 47 andre ledd, første setning. Fordi

² [Innst. O. nr. 30 \(1980-81\)](#) Side 19-20.

³ [Ot.prp. nr.96 \(2008-2009\)](#) pkt. 8.2.3.

§ 47 første ledd, tredje setning omfatter private i den grad de dekkes av en av betegnelse i bestemmelsen, gjelder dette også avslag som er gitt av for eksempel en privat barnehage. Foreldre som ikke har foreldreansvar har dermed klagerett til fylkesmannen i alle tilfeller der forelderens nektes opplysninger fra en instans som i utgangspunktet plikter å gi forelderens opplysningene.

Ifølge § 47 andre ledd, andre setning har foreldre *med* foreldreansvar «tilsvarende klagerett». Fordi foreldre med forelderansvar har en videre opplysningsrett enn foreldre uten foreldreansvar, er det noe uklart hvor langt deres klagerett etter bestemmelsen rekker. Det kan hevdes at hvis klageretten til foreldre med foreldreansvar er begrenset til å omfatte avgjørelser truffet av instansene nevnt i § 47 første ledd, tredje setning, vil det ikke gi foreldre med og uten foreldreansvar samme klagerett, slik formålet med bestemmelsen var.⁴

Spørsmålet kommer imidlertid ikke på spissen her. Etter vårt syn må krisesentre anses som «helse- og sosialvesen» i relasjon til § 47 første ledd, tredje setning. Dette gjelder selv om sentrene selv ikke tilbyr helse- og sosialtjenester. Vi viser til at formålet med krisesenterloven er å pålegge det offentlige et ansvar for at personer som utsettes for vold i nære relasjoner får vern, hjelp og oppfølging, jf. krisesenterloven § 1. Kommunen plikter å sørge for at voldsutsatte får en helhetlig oppfølging gjennom samordning av tiltak mellom krisesentertilbudet og andre tjenester, jf. § 4. Krisesentrene er dermed en del av kommunenes tiltaksapparat for å bistå personer i en krevende livssituasjon. Vi viser også til at uttalelser i forarbeidene til krisesenterlova etter vårt syn tilsier en slik forståelse.⁵

Avslår et krisesenter et krav fra en forelder med foreldreansvar om opplysninger om barnet, kan avslaget etter dette påklages til fylkesmannen etter reglene i barneloven § 47 andre ledd. Fordi klageretten omfatter avslag besluttet av private, gjelder dette også der krisesenteret ikke drives av kommunen selv.

- En beslutning om å nekte en forelder opplysninger etter barnelova § 47 er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 bokstav b.

I forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b jf. bokstav a defineres et enkeltvedtak som en avgjørelse truffet under utøving av offentlig myndighet, som er bestemmende for rettigheter og plikter til en eller flere bestemte personer.

Avslag på krav om innsyn i opplysninger endrer i seg selv ikke en persons rettsstilling. Slike beslutninger anses derfor ikke som enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand.⁶ Det innebærer at forvaltningslovens regler om enkeltvedtak ikke gjelder når et krav om opplysninger etter barnelova § 47 behandles, uavhengig av hvem som skal avgjøre spørsmålet.

Det følger likevel av barnelova § 47 annet ledd at saksbehandlingen av klagen skal følge reglene i forvaltningsloven VI (§§ 28-36) så langt det passer, også der avslaget er gitt av private. Det innebærer blant annet at hvis et krisesenter etter klage fastholder avslaget på kravet om opplysninger, plikter krisesenteret å oversende klagen til fylkesmannen for behandling, jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd.

Med hilsen

Anders Henriksen (e.f)
avdelingsdirektør

Ingrid Hustad Hansen
seniorrådgiver

⁴ [Prop.161 L \(2015-2016\)](#) Se merknadene til § 47.

⁵ [Ot.prp. nr.96 \(2008-2009\)](#) Se kapittel 4.

⁶ Se bl.a. [Ot.prp.nr. 4 \(1981-1989\)](#) pkt. 10.2 og [Ot.prp.nr. 102 \(2004-2005\)](#) pkt. 12.4.7

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

Barne- og likestillingsdepartementet

Landets fylkesmannsembeter

Landets fylkesnemnder

Landets kommuner

Landets krisesentre

Kommunesektorens organisasjon (KS)

Regionene i Bufetat

Statens helsetilsyn

Barneombudet